

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בבא בתרא יד

עניין: משה כתב ספרו ופרשת בלעם

שו"ת מהרי"ל דיסקין

אגדה בסוף הספר

ו) הענין: אף שמחזות הנבואה בעולמות עליונים, אעפ"כ המחזה שוב יורדת לאט לאט ומתגשמת, עד שהפתרון נמצא בהשגת הנביא על מה ירמוזן בעולם השפל, וכמעט אז רוחו חוזרת אליו כמעט.

ז) כל הציורים הארציים מתרשמים בנפש, ואינו ציור חוץ לנפש, והנביא מסתכל בנפשו ויודע הפתרון, ואעפ"כ הרי זה דומה למביט בזכוכית, אם הזכוכית צבועה ירוק, אדום, צהוב, תכלת, כן נראין לו כל המובטין, ירוקים, אדומים וכו', אף שרואה הדברים בלי שינוי - כן הענין בנביא, כל שנפשו זכה ובהירה, רואה הפתרון צח ומצוחצח, וזה שאמרו במרע"ה (יבמות מט, ב) שנפשו היתה בעוצם המעלה, ונסתכל באספקלריא מאירה.

יא) כל התורה כולה נקראת תורת משה⁹, אף שיש בה סיפורים שהי' מקובל באומה, או שנעשו באותה עת, אעפ"כ מסרה לו הקב"ה כל המעשה ביתר ידיעות מ"ח פנים, או שגם בתיבות הסיפור נרמזים דברים אחרים רבים אין קץ והכל נגלה למשה, ואף נבואות שנאמרו לאחרים, כמו לאברהם, נח, יצחק, יעקב, ח"ו לא כמעתיק משה אותם נכתבו בתוה"ק, כי משה שזכה לאספקלריא המאירה, כאשר מסרם לו השי"ת עתה ברוה"ק ידע אותה הנבואה ביתר עז כנ"ל, זולתי פ' בלעם, לא היה רק כמעתיק בעלמא, שאלולי סתם הקב"ה איזו כונה מבלעם, היה מהפכה לרע ח"ו, אבל הקב"ה ביארן לטובה בפי בלעם בכל מיני כוונות. ואתי שפיר אות א', ע"כ לא נקראת ספרו של משה¹⁰.

אבי עזרי פ"ז מיסודי התורה הי"ו
נקראת ספרו של משה עכ"ל, וכהה אין לי מה להוסיף על הדברים האמיתיים האלו, רק מה שאורו עיני אחרי ראותי הדברים הנ"ל, בזה להבין יותר את גודל הנסיון של העקידה, שלכאורה הרי ה' דיבר עם אברהם ואמר לו מפורש קח את זכך יחידך אשר אהבת את יצחק, ופירש לו מפורש הכל שאין מקום לטעות, וה' שצדו להמית ולהחיות, איך יעלה על הדעת להמרות את פיו, ואם שומעין דברים מפורשים צלויי כך וכך, וכי זה נסיון נקרא, הלא לא ה' מקום להוראת היתר איך לפרש הצלויי קח את זכך את יחידך וכו'. ולפי הדברים האמיתיים הנ"ל מיושב ומוצן שפיר מאחר שגם נבואתו של אברהם ה' באספקלריא שאינה מאוירה, וכמו שכתב הרמב"ם כאן בתחלת דבריו, כל הדברים שאמרנו הם דרך נבואה לכל הנביאים הראשונים והאחרונים וכו' וכן כתב לעיל בה"צ שגם נבואת אברהם אבינו ה' כן, וגם להנבואה של העקידה ה' לריכין לפתרון של הנביא בעלמא שהוא אברהם, וגמלא שהי' לריך אברהם לפתור את המשל שהראו לו, באופן זה שהי' אמר לו שיעלה את יצחק בנו יחידו אשר אהבו לעולה, ועיי' שנפשו ה' זכה ובהירה פתח לו כן ולא ה' לו שום נגיעה להורות היתר בקי"ן עממים לפתור צלורה אחרת, שהרי צאמת אחרי הדברים האלו, מוצא ברש"י המדרש שאברהם אמר עכשיו אפרש שיחתי אתמול אמרת לי כי יצחק יקרא לך זרע ואח"כ אחת אמרת קח את זכך וכו' והעלה לעולה, ועכשיו אחת אומר לי אל תשלח ידך אל הנער וכ"ז לא חשב כלום שיעשה שאמר לו הקב"ה והעלה לעולה, ופתח לעלמו את הנבואה שיעלה לעולה את יצחק, וזה הנסיון אף אחרי הצלוי, והדברים מאוירים צנ"ה.

צדקת הצדיק

[קלא] שורש נפשות כל ישראל הוא ממקור החיים, וכמו ששינינו (סנהדרין צ). כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. [ואפילו אותם שמנו שם מישראל (שאינן להם), יש להם תיקון על ידי דורשי רשומות עיין שם בסנהדרין (קד:)]³. ודבר זה נתגלה לראשונה בביאור גמור על ידי בלעם, שכל פרשתו הוא על ענין מעלה זו של ישראל, שאפילו יגדילו חטאים זו על זו אין אהבת הש"י ניתקת מהם כמלוא נימא. [והוא היה ממש להיפך, כמו